

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu: 1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl. Pentru ducerea la casă cu 16 cr. pe lună mai mult. Pentru monarhie: 1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl. Pentru România și străinătate: 1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci. Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dat 7 cr., a doua-ora 6 cr. a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr. Redacția și administrația: Strada Popăcii Nr. 14. Telefon Nr. 14. Se prenumere și la poste și la librării. Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază. Numeri singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiuni.

Să se declare ministrul!

Oprirea conferinței naționale, convocate pe 24 Octombrie, constituie ca act politic al guvernului maghiar începutul unui nou sistem de prigonire față de noi Români. Sistemul acesta are de scop totala noastră nimicire, ca organizație de partid; prin el se ținde a ne face imposibilă ori-ce grupare, ori-ce întrunire, ori-ce sfătuire chiar, care s'ar face asupra chestiunilor ce privesc viața noastră națională.

Actul acesta față de noi este de o cutezanță nemărginită, față de constituțiunea țerii este o pălmuire revoltătoare, față de legi, în special față de legea electorală, este o simplă încălcare a ei.

Dar' mai primejioasă pentru noi, mai isbitoare pentru constituțiune, și mai desprețuitoare față de legi este motivarea acestui act volnic, care ne-a lipsit de drept cetățenesc asigurat prin lege pozitivă pe seama tuturor cetățenilor de ori-ce culoar politic ar fi ei.

Principiul enunțat în motivarea acestei opreliști pretinde dela fiecare naționalitate nemaghiară, ca se renunțe simplu de a mai voi să existe ca naționalitate.

Principiul acesta, dacă s'ar admite și s'ar pune în praxă, pe noi Români ne-ar riepta în lupta noastră politică cu secolii îndărăt, acolo unde o începuse episcopul Inocențiu Clain, când cerea: „Agnoscamur pro natione recepta”.

Principiul acesta mai este și o batjocură și o pălmuire a spiritului timpului de azi, care intru toate recunoaște principiul național de basă nu numai pentru a „confera și a se grupa” ca partide, ci de basă pentru nouă organizații de state.

E caracteristic pentru curagiul bărbaților din fruntea guvernului, că un atare principiu răsturnător și revoluționar la noi e pus să-l susțină — primul Sibiului, sau cel mult vicecomitele acestui comitat.

Se știe doară, că acești reprezentanți ai puterii publice au susținut deja de 2 ori acest principiu, ca motivare a opreliștilor comandate de sus, guvernului însă, comandantul suprem al acestei noue campanii, n'a eșit încă la iveală.

Recursul ce s'a dat în contra opreliștilor conferinței din Maiu stă și acum neresolvat în cabinetul ministrului de interne Perczel, s'au doar în cel al pseudo-ministrului pentru naționalități dl. Jeszenszky.

Sunt tocmai 6 luni, 1/2 de an de când domni de sus au primit acest recurs, care pe la prima instanță și-a făcut calea cu o rapiditate uimitoare și a fost respins cu o ușurătate mai mult decât — uimitoare. Și totuși dl. ministru încă nu și-a luat vreme, ca să-l privească și să-l rezolve.

Întârzierea aceasta a făcut, de primul recurs și-a mai căpătat un soț dat în aceeași materie, și așteptăm acum, ca ele să fie rezolvate.

În zilele trecute adevăd dl. Dr. Ioan Rațiu a înaintat prin primăria de aici recursul dat în contra opreliștilor conferinței din 24 Octombrie n. către a treia instanță competentă în cauză.

Într-o extensiune amăsurată importanței cauzei acest recurs — în care am avut ocaziunea de a privi, — expune toate motivele principale, cari dovedesc peste ori-ce îndoială, că prin opreliștilor conferinței primarului din Sibiu și-a permis un lucru, care nu numai nu e de competența lui, dar' care constituie și un abuz de putere, prin ce lovește direct în constituție și în legi. Se arată, că motivarea acestui act volnic este nu numai nebasată în nici o lege, ci chiar contrară literiei, spiritului și scopului legii fundamentale „despre egală îndreptățire a naționalităților”; se expune apoi, că enunțarea unui atare principiu curat revoluționar constituie nu numai o pată de rușine pentru întreaga țară, ci poate să provoace neprevăzute nenorociri asupra ei, pentru-că el ar fi egal cu declararea unui războiu de exterminare a tuturor naționalităților; în sfârșit se cere cassarea opreliștilor, reprobarea motivării aceleia și garantarea dreptului de întrunire prin permiterea ținerii conferinței tuturor alegătorilor români aderenți ai programului dela 1881 în forma în care a fost convocată conferința dela 24 Octombrie.

Prin acest recurs și se dă ministrului ocaziunea să repareze scandalul constituțional, comis prin opreliștilor conferinței, să repareze oribila nedreptate ce ni-s'a făcut. Ear' dacă și-a stins simțul de dreptate, când e vorba de Români, dacă în inima lui numai ură și prigonire păstrează pentru noi, atunci să se declare însuși, și să nu mai pună astfel de principii răsturnătoare și revoltătoare numai în peana primarului din Sibiu, ci să le susțină însuși, ca să știm cu cine avem de a face și să ne știm orienta.

Sibiu, 17 Noembrie n.

Revisuirea pactului. Neue Preie Presse surprinde lumea politică cu știrea, că guvernul austriac are intențiunea a prezenta reichsrathului un proiect de lege pentru modificarea articolului XVI. din anul 1868. E vorba de modificarea §-lui 22 din această lege, care sună astfel:

„Pactul acesta vamal și comercial intră în vigoare în ziua publicării, și pe zece ani; ear' dacă nu se abzice, pe alți zece ani, și tot așa din zece în zece ani se consideră de existent”. După informațiunile ce le are „N. F. P.” acest pasajiu va fi modificat astfel: „Dacă contractul nu se abzice la finea anului 9, aceasta nu înseamnă prelungire, ci numai atâta, că nelegându-se până la finea anului 10 noul contract, pactul ce a existat se consideră de încheiat”.

Patrioții noștri sunt consternați. Știrea aceasta și-a pus pe gânduri, pentru-că dacă e adevărată, nu înseamnă alta, decât prima lovire, care se dă dualismului atât de prețios pentru patrioții noștri.

Bánffy la Canossa. O foaie vieneză scrie despre călătoria baronului Bánffy la Viena următoarele: „Ministrul-șef, Bánffy s'a folosit de prezența sa în Viena pentru a confera cu contele Baden, și a-i declara acestuia în modul cel mai hotărât, că atâră dînsul (Bánffy) cât și întregul guvern ungurec stă departe de atacurile din „Nemzet”. Bánffy a mai accentuat, că va privi cazul de viitor așa ceva să nu se mai întempele”.

E curajos ministrul-șef Bánffy nu-i vorbă! Dar' e și voinic. El strică, el dreg!

Badeni despre naționalități. Ministrul-șef din Austria, a făcut în comisiunea bugetară a reichsrathului următoarele declarațiuni:

„Pacea între naționalități este nesmintit o mare necesitate pentru stat. Dar' și statul este o necesitate pentru naționalități, cari rivalizează între sine.

„Aceste chestiuni se pot rezolva numai cu tact și cu bunăvoință, și nu este permis, ca o naționalitate să fielăsată pradă altei naționalități”.

Înțelegem acum, de ce s'au supărat patrioții noștri pe Badeni!

Impărăția improbabilităților. Reichswehr din 14 c. continuă a se ocupa, tot la locul prim de „șirma telegrafică între Viena și Petersburg”, începând astfel:

„Numai slăbăciuni am vorbit despre punerea unei șirme telegrafice între Viena și Petersburg. Pentru întregirea celor zise am avé să adăugăm, că preschimbarea depeșilor pe această linie va deveni într'un timp nu prea depărtat, foarte viuă”.

Foaia militară semioficioasă vorbește apoi de decadența Turciei și de prăbușirea ei inevitabilă, deci de zădărnicia tuturor proiectelor de a o regenera. Amintind cea mai nouă propunere a unor foi rusești de a se convoca o conferință a puterilor întru regularea chestiunii orientale, Reichswehr nu-și promite nimic dela ea, scoțând la iveală, că și guvernul rusesc nu ar fi pentru conferință. Pe urmă continuă până la sfârșit:

„Totmai pentru-că diplomații normativi ruși, sînt niște oameni politici reali, cu minte sănătoasă (gesunde Realpolitiker), cari ocolesc cu înțelegere ori-ce fel de fantasmagorii... entuziasții teoretici, (cine sînt? Red. „Trib.”), pășiți prin impregiurările reale, vor fi osândiți să tacă, ear' în locul lor vor păși oameni practici activi.

„Și noi ar trebui să facem parte dintre aceștia. Dacă nu vom tocmai să contribuim cu nimic pentru a accelera procesul de descompunere al Turciei, totuși se poate pretinde dela noi, ca să ne desbrăcăm de drepturile noastre naturale. Datorița noastră este a ne gândi și îngriji, ca aceste drepturi să se valideze, când va sosi momentul pentru aceasta. Aceasta însă se poate întempla numai în conțelegere cu Rusia. De aceea sfătuim să se gate șirma telegrafică rusească. O astfel de politică este firească, de sine înțeles. Și dacă ieri un ziar coh tinător a pus întrebarea, că cine ne șoptește această politică, trebuie să răspundem: Mîntea sănătoasă (Der gesunde Menschenverstand). Căci și aceasta este, așa zicînd, un factor în trebile omenești”.

Într'adevăr, mari schimbări la față în urma desvîlțirilor foii hamburgheze Înțelegem acum pe deplin și rostul distincțiunii, de care a fost făcut părtaş ministrul de războiu bulgar Petrov, precum și mulțumita prințului Ferdinand. Vorba este numai: care pe care? Cine va fi păcălit la urma urmelor?

De unde s'au luat banii? Imediat după deschiderea dietei se va adresa guvernului întrebarea, că de unde s'au luat cele patru milioane de florini spesate cu alegerile? Opoziția adună date zdrobitoare cu privire la mituirea alegătorilor și va provoca o discuție

vehementă în dietă. Tot această interpelare se va adresa guvernului și în casa magnaților.

Se apropie zile grele pe seama baronului Bánffy!

Procesul Mehadicanilor.

— Raport special. —

Caransebeș, 12 Nov. n. (Urmare).

Vorbirea de apărare a avocatului Dr. Isidor Pop.

Onorat tribunal!

Înainte de toate declar, că intru toate mă alătur la cele spuse de dl. Brediceanu și de vreme-ce cauza de sub tractare, atât în general cât și în special printr'a caracterizat-o și calificat-o în modul cel mai corect, mă restrîng numai la unele scurte observări.

Dl. procuror cere, ca acușaii să fie pedepsiți pentru comiterea crimei qualificate în §§-ii 163 și 168.

Acușarea aceasta însă nu se poate susține nici pe baza faziunilor făcute din partea ofițerilor și a gendarmilor, cu atât mai puțin pe baza faziunilor martorilor neinteresați.

Anume în înțelesul §§-lor citați la criteriul faptei încredințate se pretinde tumultuare ca scop de a întrebunța forța, ori amenințare periculoasă în contra autorității.

În cazul present însă despre aceasta nici vorbă nu poate fi.

Cum s'a născut tumultul?

Anume adunarea poporului în 26 Iunie a fost numai din întemplantare, fără scop prealabil și cu atât mai puțin cu un scop agresiv. Fîind adevăd Vineri, când se extradau pașapoarte de vite, această împregiurare a adunat o parte din oameni; de altă parte areștând gendarmii sosiți în comună, pe fruntașii poporului, interesarea aparținătorilor a adunat a doua grupă de oameni.

Dacă mai luăm în considerare, că a mai venit în comună și pretorul, au mai venit și alți mulți gendarmi cu locotenentul lor, că s'au făcut areștări: e ușor de înțeles, că și curiositatea încă a mai adunat o mulțime de oameni la cancelaria națională.

Vedem în toate zilele, că de vine în comună numai o comisiune judecătorească, pentru o cauză de drept privat, și încă să adună jumătate din sat să vadă ce se întemplantă; nu e mirare deci, dacă atunci, când autoritatea administrativă, însoțită de puterea armată, ține investigațiune și areștează pe cei

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Inocențiu Clain.

Liga Română publică în ultimul seu număr o recenziune asupra studiului: „Procesul episcopului I. I. Clain”, de G. Bogdan-Duică.

Recensentul, care semnează cu un pseudonim, dar' care credem n'are de ce să se ascundă sub modestia pseudonimității, vorbind de studiul dlui Bogdan, scoate în relief rolul politic și tendințele politice ale episcopului Clain, această figură așa de simpatică a trecutului nostru.

Dexteritatea, cu care recensentul caracterizează pe episcopul Clain din punct de vedere politic, ne îndeamnă ca să scoatem din această piesă o parte, miezul ei, care este nu numai o recenzie interesantă de cetit, ci și instructivă. Eată de ce o reproducem, precum urmează.

Inocențiu Clain era un om, a cărui inimă vibra de o gingașo iubire pentru poporul seu. „Oițele mele”, „Românașii mei” sînt vorbele, cu care îl desmiardă în scrisorile sale. Pentru aceste oițe, acești Românași, a asudat până la sânge, — zice el și drept zice. Zorii de a obține drepturi și privilegii, graba cu care stăruia să și-a rezolve chestiunile și petițiile sale, furia, mânia și asprimea, cu care vorbea când pedeci și-a puneau în cale, descoper și o nervositate, care nu putea stăpâni

de loc expresiunile tari ale sentimentelor lui. Clain: era un luptător cu temperament impetuos, cum îl numește autorul, cu a căruia lucrare ne ocupăm.

Acest om ajunge ca tiner încă în fruntea națiunii române: nici nu-și sfîrșise studiile seminarele, fără a fi moderat prin experiența vieții, fără a-și da bine seamă de căntă povară ia asupra-și luând pe acele timpuri lupta pentru drepturi naturale și naționale. De această povară I. Clain nu și-a dat bine seamă nici până la capătul vieții.

El a atacat totdeauna cu același foc și de cele mai multe-ori cu aceeași lipsă de rezultate. El este tatăl radicalismului de peste munți.

Ajuns episcop spre sfîrșitul vieții lui Carol VI., el luptă sub Maria Teresia vreme de patrușprezece ani.

Temeiul luptei sale era așa zisa „diplomă a dona leopoldină”, o diplomă care făcea câteva spărături — nu mari — în constituția feudală a Transilvaniei și care fusese formulată la 1701 la Curte, dar' care nu obținuse nici-odată aprobarea dietei transilvane, rămînînd un act fără valoare de drept.

Cu toate-că diploma rămăsese un act fără valoare de drept, ea totuși era invocată, pentru a susține pe baza ei felurite pretențiuni, ce se făceau Românilor. O hârtie fatală lui Clain, dar' care pe poporul român și-a pus prin el, antîbia oară în picioare, făcîndu-l să reclame împlinirea drepturilor formulate în ea!

Clain era în fruntea poporului seu.

În contra lui erau adunați: Curtea și dieta, împreună cu toate autoritățile dependente de ele. Curtea era aguduită de grijele războaielor, de spaima Prusiei, Bavariei, Franței și Ungurii și era necesari. În acest timp Unguria ocupă și în armată și în diplomația austriacă multe poziții de înalta. Ardealul vota și el recrui și bani. Maria Teresia nu voia și nu putea să jighească interesele acelor clase care-i votau. Interesul dinastic era în acest conflict pe partea pe care nu era și interesul poporului român. Clasele feudale privilegiate pricepeau situația aceasta și și permiteau una-ori se făcă astfel de reflecții la cele câteva rescripte filo-române imperiale, încât Maria Teresia se vedea silită să refuze ca vorbe aspre îndrăzneala aceasta. Atăta era tot ce putea face. Încolo mărturisă și ea destul de clar și repețit, că „sistema principatului Transilvaniei nu se poate schimba”. Filo-românismul ei trebuia să respecte constituția. Schimbările cerute de Clain făceau însă început unei schimbări a sistemului constituțional și prin urmare ele trebuiau să fie refuzate și de Curte. În acest conflict Clain trebuia să căză îndată-ce lupta lui era să iese forme neliniștitoare pentru Curte.

Spre astfel de forme îl ducea pe Clain chiar firea lui nervoasă, nerăbdătoare. Ce singur nu putea obține din grație, voia să obțină mai la urmă, pe la 1744, prin amenințări.

Amenințările lui erau de două feluri. Printr'o serie de fapte, a căror povestire nu poate avé loc aici, Clain amenința, că nu va mai susține cu zel unirea, pe care

Curtea o propaga din toate puterile; printr'o propoziție făcută în sinodul din Iunie 1744 — un sinod ale cărui fapături erau până la încrarea de față necunoscute — el amenința să angajieze și poporul în luptă pentru privilegii formulate în diplomă fără să precizeze însă rolul lui.

Asupra acestei chestiuni autorul să pronunță într'un chip ce merită a fi relevat. Vorbind de lucrările sinodului dela 1744, el zice:

„Mai este de lipsă, — întreba Clain la locul prim, — să continuăm lupta pentru confirmarea privilegiilor?”

„Aceasta privindu-l și pe popor se cuvine, întreba el, să-l întrebăm și pe el despre el, și să cerem și ajutorul poporului, și în ce chip să-l cerem?”

„Și cum se potolim turburările născute în popor, întreba el mai departe?”

„În fruntea discuției era pusă, pe cum vedem chestiunea privilegiilor și a succursului dela popor, când poporul era în mare parte neliniștit din Carpați până în Murș. Îndoială nu înțepea, că sinodul va decide continuarea luptei. Nouă era aici numai chestiunea succursului dela popor într'o luptă, în care el nu avea nici un rol constituțional, în care el nu putea fi folosit, decât sau fiind excitat contra unirii, pe care Curtea ținea să-i-o vire până în mîduvă, făcîndu-se astfel presiune asupra Curții, pentru-că ea să calce odată oșiștea staturilor și ordinelor ardelenesti și să procedă mai repede la inarticularea nației române unite; sau, ce ar fi fost un extrem, ex-

Delamurés.

mai de frunte oameni, mulțime mare se adună. De fel nu! Așa s'a adunat tumultul Vineri în 26 Iunie în comuna Mehadica!

Fasiunile martorilor.

Ce privește ținuta tumultului, fasiunile martorilor, pe cari se bazează acuza, spun, că mai întâi au cerut eliberarea, apoi sămănătorii arestați, ce întâmplându-se, a mulțimii, cu strigăte de „se trăcescă dl pretor“ și cu sărutări de mână; după acestea însă imediat a pretins extradarea „primarului ca s'-'l omoare“. Și de oare-ce poporul la mai multe provocări n'a abstat dela pretensiunea aceasta, și n'a voit a asculta porunca, ca să se depărteze dela cancelaria notarială, gendarmii au fost siliți a descărca puștile asupra lor.

Di procuror în partea aceasta a acușei sale s'a ținut strict de fagiunile gendarmilor făcute în decursul investigațiunii, fără considerare la aceea, că expunerile lor, la pertractarea finală, atât prin ei, încâtva, cât și prin fagiunile pretorului și a celorlalți factori ai autorității publice s'au modificat. Fasiunile martorilor din comunele vecine, deci de tot desinteresate, simplu le-a privit de neexistente.

De aci urmarea, că acușă lui se prezentă mai mult ca discurs de apărare și justificare a aceluia, cari au întrebunțat gloanțe față de popor decât de acușă, în contra acușărilor.

Există criteriul crimei?

După părerea mea însă, datorința noastră azi nu e a căuta, că oare fost-a justificată folosirea armelor din partea autorităților, ci a delibera asupra chestiunii, că cu numita ocaziune acesti oameni, cari ocupă azi scaunul acușărilor, ce au făcut în 26 Iunie, și că aceea-ce se poate dovedi în contra lor, cuprinde în sine criteriul crimei calificată în §. 163 a codului penal?

În privința aceasta însă dl procuror nu ne servește cu datele de lipsă, și mai virtos nu precizează, că în ce faptă anumită vede dntusul comiterea crimei din chestiune?

Acasta nu o pot altcum explica, decât că dl procuror nu e în curat cu substrasul acușei.

Anume, chiar după fasiunile agravatoare, tumultul numai în contra primarului comunal a voit să făcă o crimă, s'-'l omoare?

Primarul comunal însă cu această ocaziune n'a fost autoritate în funcțiune, căci nu el, ci pretorul și locotenentul dela gendarmerie a ținut investigațiunea; mai departe, a voi să omori pe cineva nu e identic cu a-l sili să făcă, să întrelze ceva ca ofițier.

Ear §. 163 din codul penal pretinde, ca forța ori amenințarea să fie îndreptată în contra aceluia factori ai autorității, cari s'au în oareși-careva funcțiune, și să aibă de scop a forța, a sili autoritatea aceea, ca să făcă sau se întrelze ceva.

Dacă luăm însă în considerare și fasiunea martorilor din comunele învecinate, cari nici sămănătorii, nici neamuri nu s'au acușății, în contra obiectivității căroro deci, nici cel mai mic motiv nu există: de sine să dărimă toată acușă, ca și un edificiu fără fundament, fiindcă baza ei, fasiunea gendarmilor și a ofițierilor s'a nimicit cu desăvârșire, s'a constatat, ca fructul neadevărului și al născocirii.

Ce a cerut poporul?

Anume cu fasiunea acestor martori e constatat, că poporul adunat, după-ce a mulțumit în mod hiperloial eliberarea scopol de a-l omori, nu extradarea primarului cu scopol de a-l omori, ci delăturarea lui din oficiu și ținerea alegerii de primar a cerut-o dela pretor, fiindcă în chestia coșerului l'a prins cu minciuna pe primar, ce e constatat și în actele acestui proces criminal.

Că în privința aceasta mărturisirile agravatoare ale gendarmilor adevărate nu pot fi, și mai eclatant o dovedește fasiunea primarului, care însuși spune, că încă și după ameazi a eșit din cancelaria notarială între popor s'-'l liniștească, prin urmare dacă poporul ar fi avut intențiunea de a-l omori, n'a avut lipsă de asistența gendarmilor, căci a avut ocaziune destulă de a pune mâna pe el, fără să ceară extradarea lui dela pretor.

Tot prin fasiunea primarului s'a dovedit de neadevărată și acea aserțiune a gendarmilor, că primarul înfricoșat de amenințările poporului, se preumbia plângend pe coridor. Anume primarul spune, că el numai când a văzut oameni căzând, în urma împușcăturilor, a plâns nefericit, ca din lucru de nimica așa mare nefericit s'a iscat.

Prin fasiunile martorilor străini, deci reprezentăți, s'a constatat mai departe, că poporul cu pălăriile în mână și cu rugămintea a cerut delăturarea primarului, și că cei prezenți nu numai arme, dar nici băte de preumblare nu au avut nici unul.

Sgomotul nu e crimă!

S'a constatat în fine și aceea, că cei arestați la cancelaria notarială, după eliberare

s'au depărtat și n'au rămas între cei cari au cerut delăturarea primarului din oficiu.

Făță cu aceste, impregiurarea, că poporul adunat a făcut mare sgomot, nu poate fi dovedă nici în contra poporului, nici în contra acușărilor.

Când o mulțime se adresează cătră cineva e neevitabil sgomotul.

Foarte bine știm totjoi, dar am cercetat universitatea, că numai cu ocaziunea subscrierii indexului, ce sgomot mare se face, fiindcă fiecare roagă profesorul s'-'i testeze indexul lui mai înainte.

Cui i-ar pica însă în minte, ca din sgomotul mare să deducă, că studenții intenționează a comite vre-o crimă în contra profesorului?

Sgomotul dară, când e constatat, că voce amenințătoare nu s'a folosit, nu dovedește în contra poporului nici măcar o pornire dușmănoasă.

Pe arbori și pe ziduri!

În contra intențiunilor dușmănoase servește de dovedă și acea impregiurare, că o parte a mulțimii s'a urcat pe arbori și pe ziduri, și de acolo conlucra afirmativ la sgomotul smenițător. Cine se urcă în arbore ori pe zid e intrată ocupat cu siguranța sa personală, încât nu e în stare a desvolta nici o forță. Așadar dacă cei adunați ar fi voit a întrebunța forța în contra reprezentanților autorității, de sigur nu s'ar fi făcut prin urcare pe arbori și ziduri, ab ovo incapaci de a desvolta ori-ce forță.

Cu sape și cu coase!

Acel motiv apoi adus de domnul procuror pentru dovedirea intențiunii agresive, că unii martori ar fi văzut la cei cari stăteau la spatele turbulenților sape și alte instrumente, cari se pot folosi de arme, e chiar ridicul.

Conced, că pe la finea scenei, care durează până în seară, se va fi ivit pe locul scenei și oamenii provăzuți cu instrumente de economie, căci pe acea vreme veniau oamenii dela lucrul de câmp, așa se poate întâmpla, că și acum trec mulți pe dinaintea casei acesteia cu sape, coase etc. Când însă un tumult turbulent voește a sparge porți și a ataca puterea armată, ce înarmați de sigur în rindurile prime și în spatele celor cu mâinile goale se vor afla. Ei ar fi conducătorii, căci arma fie cât de mică, poțenează curagiu. Și eu până în ziua de azi așa am văzut și așa am auzit, că cei mai curagioși s'au totdeauna în linia primă.

Unde s'au deci, onorat tribunal dovezile că poporul adunat a întrebunțat forță și amenințări periculoase în contra autorității publice, spre a o împedea în funcțiune? spre a constata faptul circumscris în §. 163 din cod. pen.?

Și unde s'au armele pe care le pretinde §. 168?

Scriitorul Scheidl.

Și unde s'au dovezile, cari toate acestea le dovedește chiar în contra acestor indivizi cari aici șed pe banca acușărilor?

Ce privește dela nru 86 și Mihaiu Fetescu numai următoarele am să obiecționez:

Cu participarea turbulentă și agravată numai diurnistul notarial Scheidl.

Fasiunea acestui om însă o privesc de neexistență.

Anume el a alarmat autoritățile cu faima unei răscoale, care numai în creerii lui turburați a existat, dar totuși precum se vede a fost destul a duce în eroare autoritățile asupra ținutei poporului din Mehadica.

Rolul lui nu-l pot altfel caracteriza, decât asemănându-l cu al nebulunii, care lapădă într'un lac o peatră mare, pe care apoi o sută de oameni cuminți nu s'au în stare a o scoate.

Din inimă regret însă, că funcțiunea tristă a acestui nebulu așa urmări funeste a avut.

Sandru și Fetescu.

Gendarmii și reprezentanții autorităților numai atâtă pot spune, că și pe acesti oameni i-au văzut printre poporul adunat.

Făță cu acestea, atât martorul Iancu Bălan, cât și primarul George Urechiatu adevărate, că Petru Sandru, ca străjar, chiar prin primarul a fost ordonat să stea la cancelaria notarială, ear Mihaiu Fetescu pentru pasapoarte de vite a venit la comandă chiar la finea scenei triste; și cu cea mai mare siguranță afirmă, că de tot pasiv s'au purtat ambii.

Pe baza acestora numai așa imi pot explica, că ei au fost prin locotenentul gendarmilor vădându-i în gălgia generală i-a privit de turburenți renitenți și cu sabia a voit s'-'i îndepărteze, pe când ei chiar conștii de nevinovăția lor, s'au ferit de conaște, dar n'au ținut de lipsă s' o iee la fugă.

Că departe a fost de ei ori-ce intențiune dușmănoasă e evident în fine și din

cuvintele următoare ale primarului: „aceștia s'au s'au cei mai buni oameni în comună, nu s'au în stare nici cu nevestele lor să se sfădească“.

Fiind deci, că în contra acușărilor nici sub durata investigațiunii, nici a pertractării finale nu numai că dovezile nu s'au ivit, că ar fi comis fapta din aceluși, ci din contra fiind evidentă nevinovăția lor, rog onoratul tribunal s'-'i absolve de sub acușă și urmările ei.

Voci de presă.

Národní Listy dela 12 c., se ocupă la loc de frunte, pentru a vr'o treia sau patraoară, cu alegerile din Ungaria; de astă-dată mai ales cu întrebunțarea regimintelor cisleithane la aceste alegeri. Articolul protestează în expresiuni foarte aspre contra acestei întrebunțări. Eată unele pasaje:

„Ceea-ce se făptuia la 28 Octomvrie în Ungaria: terorismul acela în volnicie și silnicie, pécătoșenia și mișia bizantină, călcarea drepturilor și a legilor, tot acest abuz de trupe, de honvezi și de gendarmi întru răpunerea volnică a opoziției, are să se întempe și azi. (Ziua balotagiurilor. R. Trib.)“

„Oare n'avem noi, vice-versa, dreptul și datorința de a stigmatiza înaintea lumii întregi acel barbarism fără păreche al alegerilor maghiare terminate tocmai acum, când chiar foile maghiare opoziționale le stă mîntea locului (sau, după o vorbă celebră a lui Tl.: „Mîntea le refușă serviciul“. Red. Trib.)“

„Cum a putut fi tolerată și permisă o astfel de nepomenită grozăvenie, că adecă soldații armatei ces. regești (poate ces. și regești?) să fie trimiși la procurarea guvernului ungar, în părțile de pe localitatea Tatra, nu doară pentru a năbuși acolo răsvrătiri și revoluțiuni, ci simplu pentru a înfge virfurile păcătoșilor în trupurile unei popor, care n'a pécătuit lor în nimic altceva, decât că a vrut să aleagă un candidat opozițional; cu un cuvânt, că prin guvernul lui Bánffy a fost recușată miliția ces. reg. (ear' fără și!), pentru a-i slui drept unealtă și ajutor întru năbușirea voinței poporului.“

„Ne întrebăm: oare puterea armată a monarhiei habsburgice are ea să stea la dispoziție, după dispozițiile sancțiunii pragmatice?.. pentru astfel de scopuri. Aceasta este un precedent de o importanță principială și fatală pentru viitorul libertății naționale. Hodie mihi, cras tibi.“

„Dacă azi guvernul unguresc poate recucira regimentele austriace întru „corigarea“ alegerilor ungare, tot așa poate, vice-versa, și guvernul cisleithan chema regimente de infanterie și de husari ungare ca „asistență“ la alegerile noastre. Dacă ar trece nepeședă toată această răpunere a libertății alegerilor săvârșite acum în Ungaria: cine poate să ne garanteze nouă, națiunilor neungare, că nu va sosi odată și nouă o zi de alegeri, la care asemenea vor decide despre rezultat: săbiile husarilor, sulțe și paturi de puști? Principiis obsta...“

Vorbind apoi de probabilitatea foarte mare, că în Cisleithania în curând va veni la putere regim conservator, sau, cum ti zice ziarul liberal ceh, „reacționar“, el își exprimă cu atât mai mult temerea și protestează, continuând astfel:

„Pentru a protesta avem cu atât mai mult drept, cu cât întru această victorie a absolutismului și a reacționarului unguresc s'a făcut abuz cu întrebunțarea și a regimintelor noastre neungare. Precum am mai zis: foile maghiare independente ele dntse ale se scandalizează de acest abuz. Să auzim, spre pildă, ce scrie, la 10 c., ziarul Budapest Tagblatt: ...“

După-ce a reproduș o bună parte din pomenitul articol, foia cehică încheie:

„Făță cu această măturie clasică a însuși foilor maghiare, întrebăm: n'ar fi oare bine să se făcă o interpelare în această privință în reprezentanța țerilor și regatelor neungare. N'ar fi oare bine tocmai acum, când se va vota noul contingent al recruților, să fie întrebate cercurile militare hotărtoare: cum au putut ele să permită, că trupele noastre să fie trimise în Ungaria, pentru a ajutarea acolo pe candidații guvernamentali contra voinței poporului, contra poporului slovac?“

Deputatul ceh-tinér, Paťak, a și vorbit în chestiunea aceasta în ședința reichsrathului de Sămbătă, 14 Noemvrie.

Aforisme politice.

— Una la zi. —

E o observare corectă, că partidele învinse se observă de sine în interiorul statului mai repede și cu mai puțină pagubă pentru stat, decât dacă se încearcă cineva a le străpl prin proscriere sau prin exilare din comunitatea de stat.

Mommsen.

„Unirea“ certăreată.

Nici o foaie nu e așa de dorucică de ceartă ca și „Unirea“ din Blaj. Pre cam șod, că chiar „Unirea“ vrea cu ori-ce preț certă în loc de pace, și discordie în loc de „unire“ dar e fapt, dovedit de atâtea-ori. Acum de pildă, după-ce a înlocuit „Unirea“ dintr-o comitetului național, „Unirea“ a reproduș cu multă satisfacție un articol din „Dreptatea“, pe care de altfel și redacțiunea „Dreptății“ l'a publicat cu oare-care rezerve. În urma aceluși articol juriul s'a declarat de nou, și toate stărele noastre au publicat declarația cu o vedită aprobare. Această declarație o reproduce și „Unirea“, ea însă, mai sfătoasă decât toate gazetele, face niște observări, cari dovedesc nu numai o nervositate avansată, ci și o dispoziție vedită spre ceartă. Nervositatea o descarcă asupra — „Tribunei“, ear' dispoziția de ceartă se vede de acolo, că redacțiunea „Unirei“ e în stare se spună chiar neadevăruri, numai ca se provoace ceartă.

Ea scrie de pildă:

„Tribuna“ în loc se călărească usque ad nauseam (pe românește: „până la greață“). Red. „Tribunei“ pe chestiunea mergerii studenților din Blaj la expoziția din Budapeșta (o chestiune, pe care de altfel nici o singură foie românească n'a aprobat-o, afară de „Unirea“ și doar' de — „Controla“ și „Ungaria“. — Red. Trib.) mai bine ar face dacă ar lumina pe Români referitor la acela, ori acia, cari au înfundat cauza națională. Nu ne poarte de nas cu frase ca aceea, că deslușirea aceasta ar fi „supersfluă și neoportună“ și „contra intereselor cauzei naționale“.

Prin pasagiul din urmă se spune un neadevăr. „Tribuna“ n'a zis nici odată cuvintele citate în acest pasagiul. Ele au fost zise în „declarațiunea“ juriului, reprodușă și de „Unirea“. Și dacă ar pute fi vorba de „purtare de nas“, atunci tratamentul acesta „Unirea“ și l'a aplicat ea însăși, cu adausul, că prin citări false.

Dar' în sfrșit „Unirea“ cum de mai cere și ea deslușire, că cine a înfundat chestiunea națională? Doar' în primul numărului 43 al „Unirei“ stă negru pe alb:

„Afirmăm sus și tare, că înfundarea cauzei naționale n'a făcut-o nici Stan, nici Bran, ci a făcut-o — pasivitatea“.

Sunt numai trei săptămâni de când „Unirea“ a publicat acest articol, dar așa se vede, că domnii uită foarte curând chiar și ce scriu ei însuși, cu atât mai curând ce scriu alții. Eată de ce nu ne putem hotărî nici după provocarea „Unirei“, a desluși înfundarea cauzei naționale, pentru-că asta nu se poate într'o zi ori două, și ne temem, că pe când vom ajunge la sfrșit, domnii dela „Unirea“ vor fi uitat deja începutul, și ne vor provoca — cu același drept ca și acum — ca să o facem de nou.

Să o știe „Unirea“, că ori-cât de necăjită ar fi ea pentru încetarea certii, și ori-cât de mult s'ar eșofa pentru inscenarea unei certii asupra „impăcării“, pe noi nu ne va face nevoși ori certăreți, nici chiar când spune neadevăruri în contra noastră, — usque ad nauseam.

CORESPONDENȚA „TRIBUNEI“.

Poeni, 13 Nov. 1896.

Preoți și învătători harnici.

În 12 l. c. s'a ținut în Bologa sinodul tractului protopopesc Morlaca, precum și adunarea de toamnă a reuniunii învătătorilor din tractele topoștești Morlaca, Almaș și Dergrea, ca filială a reuniunii gen. din comitatul Cojocna. S'au prezentat în număr frumușel, atât preoți, cât și învătători, primii ținându-și ședința în locuința parochială, ear' ceilalți în școala confesională gr-cat. Punctul prim din programa sinodului a fost alegerea unui delegat pe lângă protopop pentru sinodul arhidieceșan, alegându-se m. on. Ioan Petreșior, parochul Bologei, care abize de onorifică sarcină în favorul m. onor. Urzică, preot în Mărgău, fiindcă e om mai tinăr și totodată și notarul tractual.

S'a încins apoi o discuție asupra obiectelor ce ar fi de pertractat în sinod, și cu bucurie trebuie să constatăm, că preoții noștri din acest tract știu sta totdeauna la postul lor, în unanimitate sunt contra congruei, care numai favorabilă nu poate influența asupra activității de preoți noștri, mai ales în împrejurările ei. Preoții, mai ales apoi, ear' harnicul preot din Ciucea, dl Iuliu Truța a insistat pe lângă sinod, resp. delegații pentru sinodul arhidieceșan, ca să aducă în acel sinod pe tapet și soarta ce așteaptă școala rom. din Ciucea, dacă nu i-s'ar da ajutor grabnic, care fapt numai spre laudă ti poate fi. Noi am dori, ca în acel sinod să se discute deamănunt, ce e de făcut în cauză, căci nu e bine să perdem școale de poziția cum e cea din Ciucea, Agihreș, Nădșelul-unguresc etc.

Deasemenea învătătorii din tractele amintite au arătat, că dacă voesc știu sta la postul lor. Dintre hotăririle luate în conferința lor amintesc pe cea mai salutară: de a se forma în toate comunitățile tractelor reprezentate, școala de a d u l ț i, care ar fi continuarea școalei de repetiție și aceasta în serile lungi de iarnă, unde să li-se împărțesească tinerilor noțiuni mai alez din îndatoririle cetățeanului față de stat și biserică, drepturile lui față de aceiași factori, formarea de coruri bisericesti, — tot atâtea mijloace, prin cari decentul își câștigă încrederea și stima în popor, îl face pe acesta accesibil și înțelegător de momentuositatea școalei, și varsă în sufletul lui idealul, pentru care fiecare popor e dator să jertfească... Au mai hotărît înființarea de biblioteci tractuale.

Gătându-se și sinodul agendei, spre onoarea servește domnilor preoți, că au ostenit cu toții între învătători, unde onoratul Iuliu Truța și-a cetit disertația asupra datorințelor preoților față de biserică și națiune, o disertație însuflețitoare de un fond melancolic înduioșător, dar' de a vervă exaltătoare, cum numai o inimă însuflețită de ideale, cu durere de neam e capace a desfășura. Am ascultat-o cu reverie și pot asigura pe disertant, că referenul inimii noastre nu încetează a ne șopti acel încurajator: înainte!

Uitasesm să amintesc prelegerea dlui Mango, inv. în Mărgău, care încă a fost destul de reușită, cu puține excepțiuni de lapsus linguae, cari altcum s'au refatregit prin criticele binevoitoare a dlor Zah, Maer, Chis, etc. Au mers toate frumos, laudă participanților. Coresp.

REVISTA PRESEI.

Presa română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 243) vorbește „în ajunul sinodului dela Blaj“, salutând sinodul și dorindu-și ca să pregătească o nouă eră în viața bisericii române unite, dar' aducându-și totodată aminte, că sinodul premergător a cerut să se făcă toți pașii de lipsă, „ca biserica română unită să nu fie contopită în organismul autonomic al bisericii latine din Ungaria cu nici un pret, nici chiar cu prețul congruei, aduse în legătură cu acea autonomie“.

(nr. 244) se ocupă cu cearta ce o duc toile sășești din Brașov, pentru a constata că s'au ori nu s'au Sași dușmani Maghiarilor, și reproduce din „Kronstädter Zeitung“ mai multe pasaje, între altele și următorul: „Românul în multe privințe ne-a deșteptat din somnul nostru greu. (Adecă pe Sași. Red. Trib.) Dinaintea elementului român, care este în progres, nu ne apără nici Bánffy, nici întreaga maghiarime. Să veghem și să ne rugăm... Dacă vom să trăim, trebuie să luptăm! Lupta e vieță!“

Dreptatea (nr. 243) vorbește despre „Silnicia“, care există în această țeară, și sub actualul sistem guvernamental, ear' „silnicia, fără-se ea sub ori-ce formă, tot silnicie și tiranică rămâne, și se va pute constata, că silnicia sau apăsarea constituțională-parlamentară este egală cu cea a absolutismului și a feudalismului: nu este nici mai blândă, nici mai cruțătoare“.

(nr. 244) publică un articol intitulat „Repriviri“, în care fiind vorba despre „pacea și liniștea“ actuală, scriitorul constată, ca ea: „nu este curată și adevărată“. Astfel de pace și liniște nu e nici bună, nici sănătoasă și nici binefătoare pentru țară, ba nici chiar pentru cei-ce progresaază — sub aripile ei“.

CRONICĂ

Sibiu, 17 Nov. n. 1896.

Alegeri pentru congresul gr-ort. român. Din Arad ni-se scrie, că termenele pentru alegerea deputaților la congresul național-bis. al bisericii gr-ort. române din Transilvania Ungaria și Bănat s'au statorit pentru dieșea Aradului astfel: Proșinea alege în 22 Noemvrie v., ear' mirenii vor alege în sinoapele electorale convocate pe 1/13 Decemvrie, scrutinul având a se face în 8/20 Decemvrie.

Avansare. Ministrul r. u. de finanțe a avansat pe dl Ioan Imbușan, oficial de cl. II la direcțiunea financiară din Sibiu la gradul de oficial de cl. I. la aceeași direcțiune.

Necrolog. Primim din Panciova următoarea știre: În vătătorul din Doioave George Popoviciu în 7 Nov. era la adv. Feymann din Panciova, pentru regularea unei afaceri private, în decursul căreia lovit de apoplexie deodată cade la pământ — mort. Cadavrul fu transportat la spitalul urban. Trecând cu el pe lângă casa unde erau încaurtate fetele defunctului, acestea vęd transportul și compătinesc pe „sărmanul nefericit“ fără a ști, că cine e. Când de mare și durerosă le fu însă deosebiunea, cănd primiră avușul, că sărmanul nefericit — era — tatăl lor! — După multe alergături s'a conces

Nr. 2907-1886.

Publicare de licitare.

Din partea subscrisei antistii comunale se face publicarea cunoscut, că dreptul de încasatul vămii pentru tirg, ce este proprietatea comunei Câmpeni, la 27 Noemvrie a. e., dimineața la 10 ore, în cancelaria comunală se va da pe calea licitațiunii în arândă pe anii 1897, 1898 și 1899

Prețul strigării: 7552 fl.

Oferul în scris prevăzute cu vadiumul de 10% se primesc.

Condițiunile de licitare se pot observa în cancelaria comunală.

Antistia comunală.

Câmpeni, în 14 Noemvrie 1896.

Vasilie Tomuța, [2492] 1-3
not. cerc.

Georgiu M. Corcheș,
primar.

Concurs.

Devenind vacant postul de subcomptabil la casa de economii „Iulia”, societate pe acțiuni în Alba-Iulia, pentru întregire se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Dela concurenți se recere cualificațiune de comptabilitate și praxă, ceea-ce au se le documenteze cu atestate.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu anual de 500 fl. plătit în rate lunare anticipative.

Tantiema statutară.

Subcomptabilul va fi denumit provisor pe un an, ear' la anul, corăspunzând cerințelor postului, va fi denumit definitiv.*

Alba-Iulia, 11 Noemvrie 1896.

[2452] 3-3
*) Petițiunile au se se trimiță la adresa Direcțiunii.

Direcțiunea.

Ein Fräulein

welches viele Jahre in hervorragenden Instituten Frankreichs, Belgiens und Deutschlands als Lehrerin gewirkt hat, empfiehlt sich zum Unterrichte in der

französischen Sprache

nach einer leichtfasslichen Methode. Näheres Franziskanergasse Nr. 20. Parterre. [2490] 1-3

La librăria „Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu se vënd:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuie date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

La „Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu se află de vëndare

„POESII”

DE

IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

An eșit de sub tipar și se află de vëndare:

Chestiunea

Română

în Roma.

+⊙+

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 20 cr.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vëndare în librăria „Tipografia”, societate pe acțiuni, Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC
ÎN
ECONOMIA RURALĂ

compus de

celi 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda” de Bodok

care după experiențele făcute s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficaă și plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maldielele stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare** etc. [1789] 74-100

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul seu mare în carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sibiu, Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Segesváry és társai, Déva: Balog Gyula, Oraștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de-adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA”:

Josef György,

(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

Unt de post!

Unt de post!

Un rezultat important al invențiunilor este:

Untul de nucă de cocus,

o uoosare vegetabilă de cea mai fină calitate.

O dulce mâncare de post!

Se poate întrebuița la pregătirea mâncărilor atât la cele de dulce, la cărnuri, fripturi, lăptării, cât și la cele de post. [2287] 10-20

Mai gustos și mai bun decât oleiul de oliv.

O singură încercare va convinge pe ori-și-cine despre bunătatea acestui excelent articolu de traiu.

Atestate dela capacități eminente, ca și **Dr. Benedict** din **Viena** dovedesc.

Fabricant: Iuliu Granichstädten,

Viena, XVI., Seeböckgasse 24.

Representant general pentru Ungaria:
Maurițiu Deutsch, Budapesta, VII., str. Rottenbiller 3.

La ori-ce întrebări se răspunde grabnic.

În Sibiu se poate procura exclusiv numai dela
„Prăvălia industriașilor români”, strada Cîsnădiei nr. 27.

Unt de cocus.

Pentru „Tipografia”, societate pe acțiuni; V. H. Dressnandt.

„RÉVAȘUL NOSTRU” ZIAR ANUAL GRATUIT

NOU! A APĂRUT NOU!

O nouă foaie românească:

„RÉVAȘUL NOSTRU”

Ziar anual

care cuprinde expunerea pe scurt a tuturor întâmplărilor politice-culturale petrecute peste an în viața poporului românesc din Transilvania, Ungaria Bănat și Maramureș.

Să recomandă miilor de Români, **cari nu pot** (sau nu vreau) **se ce-tească vre-un ziar** de zi, de săptămână sau lună.

Acest ziar îl primesc gratuit toți cei-ce cumpără

„Călinarul Poporului”

cel mai bun, mai românesc și mai ieftin călinar

pe anul 1897.

Preoți și învățători români! Lățiți ziarul anual:

„RÉVAȘUL NOSTRU”

printre țeranii români, cari știu ceti, îndemnându-i a-și cumpăra

„Călinarul Poporului”

care costă **numai 20 cr.** exemplarul; trimis prin postă **23 cr.**

La comanda mai mari se dă rabatul cuvenit.

A se adresa la:

Librăria „Tipografie”

societate pe acțiuni în Sibiu. (Strada Poplăcii Nr. 15).

„RÉVAȘUL NOSTRU” ZIAR ANUAL GRATUIT

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.